

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กถือเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางวิชาชีพ เพราะสถานที่ทำงานส่วนใหญ่อยู่ห่างไกลความเจริญ มีข้อจำกัดด้านบุคลากร ทรัพยากร ขาดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ครูและผู้บริหารบางคนหลีกเลี่ยงการไปปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะเกรงจะขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน จึงทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีมาตรฐานของโรงเรียนที่แตกต่างกันมาก จากผลการประเมินของสำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาคือมีโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ สมศ. ในรอบที่ 2 มากกว่า 500 โรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นความจำเป็นในระดับต้นๆ เพราะการมีครูที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

การพัฒนาครูและผู้บริหาร ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝึกอบรมแบบเหมารวม โดยให้วิทยากรบรรยายหรือการจัดประชุมกลุ่มย่อย และสรุปความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ การดำเนินการจัดอบรมแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เพราะเป็นการจัดอบรมพัฒนาตามโรงแรมขนาดใหญ่ ๆ ในเมืองหรือตามมหาวิทยาลัย ค่าใช้จ่ายจึงหมดไปกับค่าเดินทาง ค่าที่พัก และค่าอาหาร เนื่องจากมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก วิธีการบรรยายของวิทยากรเป็นการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ในลักษณะการสื่อสารทางเดียว เนื้อหาสาระของการฝึกอบรมนั้นผู้จัดอบรมที่ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานใน ส่วนกลาง เป็นผู้กำหนดเรื่องที่จะอบรม บางครั้งเรื่องที่อบรมห่างไกลจากเหตุการณ์ความเป็นจริงจากห้องเรียน และการอบรมมีผลกระทบต่อนักเรียน เพราะครูต้องทิ้งนักเรียนมาอบรม หลังจากการอบรมขาดการติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ ผู้เข้ารับการอบรมจะมีความสนใจมาก หากเรื่องการอบรมมีความเกี่ยวข้องกับการเพิ่มวิทยฐานะของครู ทำให้การอบรมมุ่งประโยชน์ของครูมากกว่าการนำผลการอบรมมาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอน

ในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องหารูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมและแตกต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่นๆ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้นหรือครูมีจำนวนจำกัด การอบรมพัฒนาครูที่ผ่านมดั่งกล่าวข้างต้นทำให้นักเรียนถูกทอดทิ้งทั้งที่มีครูไม่ครบชั้น ขาดการสอนทดแทน ทำให้มาตรฐานด้านคุณภาพการศึกษามีช่องว่างห่างออกไปอีก ปัญหาดังกล่าวน่าจะมี

การศึกษาวิธีการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่การปฏิบัติงานเป็นสถานที่พัฒนาแทนการออกไปนอกโรงเรียนในหลากหลายพื้นที่

สำหรับพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นมีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่า 300 โรงเรียนกระจายอยู่ทุกเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้คนในชุมชนนานกว่า 40 ปี ซึ่งยังเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลชุมชนเมือง การคมนาคมไม่สะดวก ปัจจุบันชุมชนรอบโรงเรียนมีความเจริญมากขึ้น การคมนาคมสะดวกมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง เนื่องจากเห็นว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในชุมชนเมืองมีความพร้อมมากกว่าและมีการเรียนการสอนที่ดีกว่า ทำให้โรงเรียนในพื้นที่ที่มีจำนวนนักเรียนลดลงกลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากร ทรัพยากร แม้ว่าชุมชนโดยเฉพาะครอบครัวของผู้จัดตั้งโรงเรียนจะให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียนส่วนใหญ่น่ากว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับประเทศ จึงทำให้มีแนวคิดในการยุบ เลิกโรงเรียนขนาดเล็กเกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมาโดยพิจารณาถึงความคุ้มค่าของงบประมาณที่ต้องจัดสรรให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างไรก็ตามการยุบโรงเรียนขนาดเล็กไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ในทางกลับกันอาจเป็นการก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่พร้อมส่งบุตรหลานไปเรียนในชุมชนเมือง จึงควรมีการศึกษาแนวทางอื่น ๆ ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาตัวครูและผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

แนวทางการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่น่าสนใจแนวทางหนึ่งคือการพัฒนาในพื้นที่ปฏิบัติงาน เป็นการตอบโจทย์ที่เป็นปัญหาครูทั้งห้องเรียน และผู้บริหารทั้งโรงเรียนโดยเน้นไม่ให้ครูและผู้บริหารออกจากโรงเรียนไปเข้ารับการอบรมนอกสถานศึกษา ซึ่งมีบริบทแตกต่างจากสภาพจริงของห้องเรียนและโรงเรียนและช่วยลดค่าใช้จ่ายในการพัฒนา วิธีการพัฒนาจะเป็นไปตามธรรมชาติสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง แนวทางดังกล่าวเป็นวิธีการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันทั้งโรงเรียน มีจุดเน้นการพัฒนาที่มีเอกภาพ ยึดสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนเป็นหลัก โรงเรียนเป็นเจ้าของโครงการดำเนินการพัฒนาโดยกลุ่มครู กลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนหรือโรงเรียนใกล้เคียงที่ได้รับการยอมรับหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ใกล้เคียงหรือในชุมชน การพัฒนาเกิดจากความสมัครใจของทุกฝ่ายโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แนวทางการดำเนินงานการใช้กระบวนการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมกันพัฒนาระหว่างผู้ให้และผู้รับการพัฒนานั้นการฝึกปฏิบัติจริงในเนื้อหาที่กำลังปฏิบัติ สอดคล้องกับงานในหน้าที่ การพัฒนามีความต่อเนื่องไม่ขาดช่วง มีกระบวนการที่ชัดเจน หลังการพัฒนามีกระบวนการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และมี

การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเป็นระยะ ลักษณะการพัฒนาเป็นภาระงานปกติ ไม่เป็นการสร้างภาระหรือกระทบงานในหน้าที่ แต่ทุกคนที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาดังเป้าหมายในเรื่องคุณภาพผู้เรียนร่วมกัน

แม้ว่ารูปแบบการพัฒนาในลักษณะดังกล่าวจะสามารถแก้ปัญหาคุณภาพของครูและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี แต่รูปแบบ วิธีการ ลักษณะการดำเนินงานที่เหมาะสม รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ ที่จะทำให้การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นไปอย่างมีคุณภาพยังไม่มีผู้ศึกษาหรือพัฒนาแนวทางและรูปแบบที่ชัดเจนในการเผยแพร่ที่นำสู่การปฏิบัติในวงกว้าง จึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ที่มีบริบทต่างกัน เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับกรอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองคือการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ คุณภาพครูยุคใหม่ คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช
5. เพื่อประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช
6. เพื่อถอดบทเรียนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำถามการวิจัย

1. โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีบริบทและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไรบ้าง

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร
3. รูปแบบพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราชทำได้อย่างไร และมีลักษณะเป็นอย่างไร
4. การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กใน จังหวัดนครศรีธรรมราชทำได้อย่างไร
5. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความรู้/ความเข้าใจ ทักษะ/การปฏิบัติ เจตคติ และผลงาน/ชิ้นงาน ของครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง/ชุมชน กรรมการสถานศึกษา เป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบไปทดลองใช้

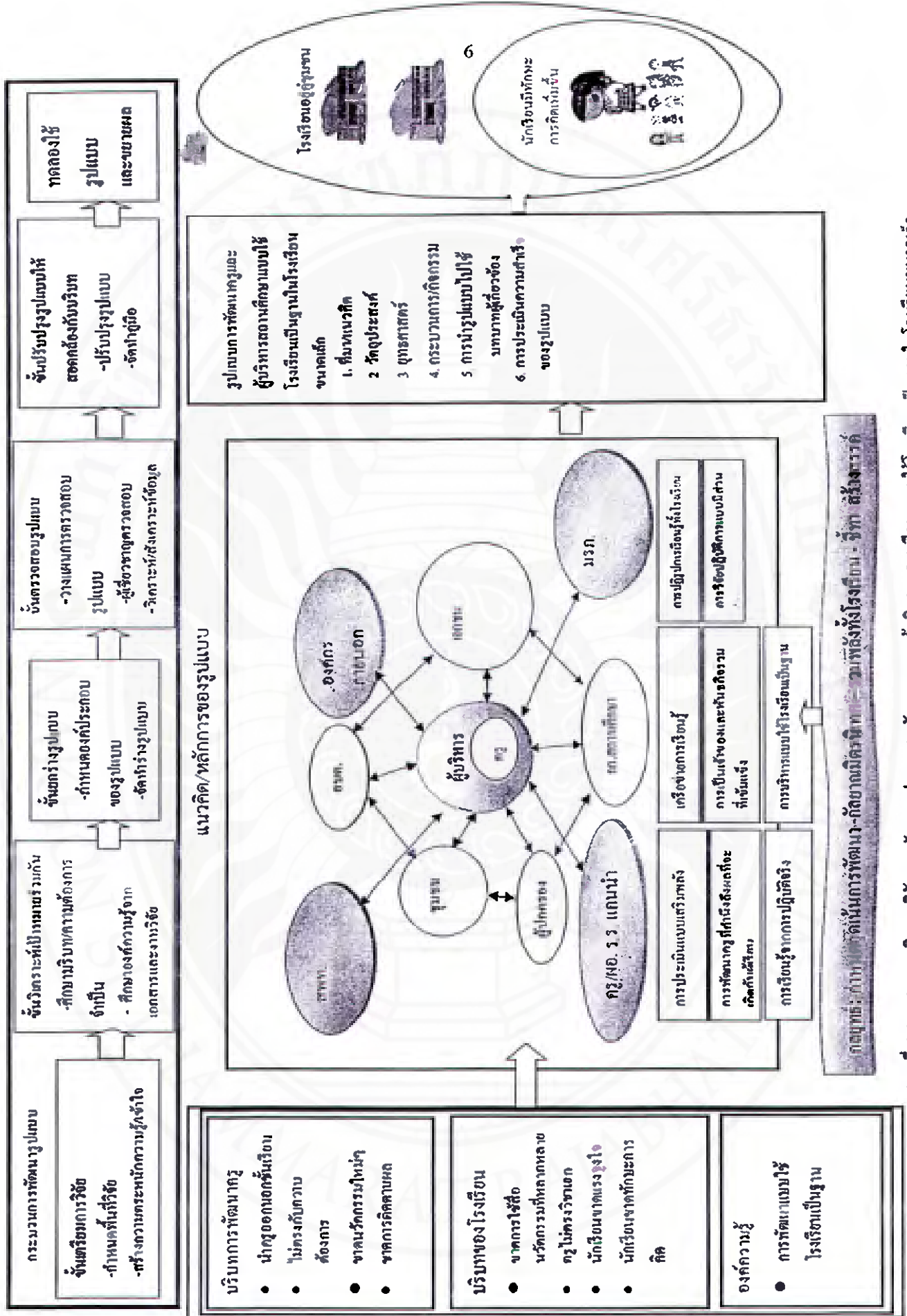
ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่วิจัย ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก โรงเรียนบ้านน้ำขาว อำเภอสิชล โรงเรียนวัดลโมสร โรงเรียนบ้านทุ่งชน และโรงเรียนบ้านอินทนิลอำเภอนาทะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ขอบเขตของเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาเอกสารงานวิจัยและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน การวิเคราะห์บริบทและความจำเป็นในการพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช การยกร่างรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก การตรวจสอบรูปแบบการปรับปรุงรูปแบบ การจัดทำแผนและกำหนดรายละเอียดการทดลองใช้รูปแบบ การนำรูปแบบไปทดลองใช้ในแต่ละโรงเรียน การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ การสรุปผลและถอดบทเรียน และการขยายผลสู่เครือข่าย การนำเสนอรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปปรับใช้ขยายผลในแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ
3. ระยะเวลาในการทำวิจัย การวิจัยและพัฒนา มีระยะเวลาการดำเนินการ ต่อเนื่อง 3 ปี ในปีแรก (พ.ศ. 2554) เป็นสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีที่ 2 (พ.ศ.2555) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการ

พัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก: กรณีศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช และปีที่ 3 (พ.ศ.2556) เป็นการขยายผลสู่เครือข่าย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดหลักในการวิจัยและพัฒนาของสำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บริบทของสถานศึกษาและความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดใน การวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย บริบทการพัฒนาครู บริบทของโรงเรียน และองค์ความรู้การพัฒนาครู แบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งในการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ 1) การใช้ เครือข่ายการเรียนรู้ในการพัฒนา (learning network) เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยมี เป้าหมายร่วมคือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การเป็นเจ้าของและมีพันธกิจร่วมที่เข้มแข็ง 3) การพัฒนาทั้ง ระบบ (whole school approach) เป็นการพัฒนาโดยมุ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบโรงเรียน คิดแบบไม่ แยกส่วนคือคำนึงถึงส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสูตร การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การ วัดประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งจะผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) การพัฒนาครูที่คำนึงถึงผลที่จะเกิด กับผู้เรียน (results-driven education) คือแผนงานหรือกระบวนการพัฒนาครูต้องให้ครูมีพฤติกรรมการ เรียนการสอนที่ส่งผลต่อตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ครูคือผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ (adult learners) ในการพัฒนา ครูต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ เช่น ผู้ใหญ่ต้องการโอกาสในการกำหนดแผนงาน และรูปแบบในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งที่พัฒนาสอดคล้องกับภาระงานปกติหรือประสบการณ์ ประเด็นการพัฒนาเน้นการแก้ปัญหาปัญหามากกว่าเนื้อหา พร้อมทั้งใช้ประสบการณ์ในอดีตเชื่อมโยงกับ การเรียนรู้ใหม่ และ 6) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (learning by doing) เป็นการพัฒนาครูในการ ทำงานปกติและลงมือปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาครูและผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาให้โรงเรียน อยู่คู่ชุมชน จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา ดังภาพที่ 1.1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนอย่างแท้จริง วิธีการพัฒนาจะเป็นไปตามธรรมชาติ ใช้กระบวนการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมกันพัฒนาระหว่างผู้ให้และผู้รับการพัฒนา หลังการพัฒนามีกระบวนการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และมีการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเป็นระยะ โรงเรียนเป็นเจ้าของโครงการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันทั้งโรงเรียน

2. รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง แนวทางการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามรูปแบบพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน: กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นและองค์ความรู้ในการพัฒนาครูและผู้บริหาร เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการพัฒนา/อบรมภายในโรงเรียน และโรงเรียนเป็นเจ้าของโครงการหรือแผนการพัฒนา/ อบรม มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีวิธีการพัฒนาหลากหลายวิธีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูและผู้บริหารตามบริบทของโรงเรียน เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยใช้เครือข่าย และการอบรม/อบรมเชิงปฏิบัติการที่มีผู้บริหารหรือครูแกนนำหรือบุคลากรในเครือข่ายเป็นหลักที่มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ระหว่างผู้ให้และผู้รับการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริงที่นำไปสู่โรงเรียนและห้องเรียน มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องแบบกัลยาณมิตร และประเมินผลการอบรมอย่างครอบคลุมและครบวงจรที่ทำให้เกิดวัฏจักรของการพัฒนาครูและผู้บริหารแบบยั่งยืน ซึ่งรูปแบบดังกล่าวมีองค์ประกอบดังนี้คือ 1) ที่มา/แนวคิดของรูปแบบ 2) จุดประสงค์ของรูปแบบ 3) ยุทธศาสตร์ของรูปแบบ 4) กระบวนการ/กิจกรรมของรูปแบบ 5) การนำรูปแบบไปใช้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการนำรูปแบบไปใช้และบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบไปใช้ และ 6) การประเมินความสำเร็จของรูปแบบ

3. คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในด้านความสอดคล้องภายนอกของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ความสอดคล้องภายใน ความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบ ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความทันสมัยของรูปแบบ และความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้

4. การประเมินความสำเร็จของรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาจากการนำไปทดลองใช้ตามบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องที่กำหนดไว้ในการนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง/ชุมชน กรรมการสถานศึกษา และผู้เรียน ในด้านความรู้/ความเข้าใจ ทักษะ/การปฏิบัติ เจตคติ/ความพึงพอใจ ผลงาน/ชิ้นงาน และผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

4.1 ความสำเร็จของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ประสิทธิผลในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ/การปฏิบัติ ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การนิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นในการพัฒนา ด้านเจตคติ/ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ เจตคติต่อการวิจัยและพัฒนา เจตคติต่อการพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านผลงาน/ชิ้นงานของผู้บริหารโรงเรียน พร้อมทั้งสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้บริหารจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

4.2 ความสำเร็จของครู หมายถึง ประสิทธิผลของครูในด้านความรู้/ ความเข้าใจ และทักษะ/การปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นในการพัฒนา การวัดและประเมินตามสภาพจริง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ด้านเจตคติ/ความพึงพอใจของครู ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู เจตคติต่อการจัดจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นในการพัฒนา เจตคติต่อการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เจตคติต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และด้านผลงาน/ชิ้นงาน ได้แก่ ผลงาน/ ชิ้นงาน พร้อมทั้งสมรรถนะทางวิชาชีพครูที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

4.3 ความสำเร็จของผู้ปกครอง/ชุมชน หมายถึง ประสิทธิผลของผู้ปกครอง/ชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนอุปกรณ์ในการเรียนแก่นักเรียน และการดูแลการเรียนของบุตรหลานที่บ้าน

4.4 ความสำเร็จของกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ประสิทธิผลของกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา การกำกับติดตามการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาโรงเรียน และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.5 ความสำเร็จของนักเรียน หมายถึง คุณภาพของผู้เรียนตามจุดเน้นที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของแต่ละสถานศึกษา ได้แก่ 1) ทักษะการคิดซึ่งประกอบด้วยทักษะ/ กระบวนการคิด

และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการคิด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบ 4) ผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

5. ครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 300 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านทุ่งชน โรงเรียนบ้านอินทนิล โรงเรียนบ้านน้ำขาว โรงเรียนวัดสโมสร และโรงเรียนบ้านทุ่งชั้นหมาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งแผนงาน รายละเอียดการดำเนินงาน เพื่อนำไปทดลองใช้พัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นนวัตกรรมการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน
2. คณะนักวิจัยจากภายนอก ศึกษานิเทศก์จากพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้ร่วมมือกับครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายหลักคือการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความสามัคคี และวัฒนธรรมการร่วมมือระหว่างกัน
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานพัฒนาครูทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสามารถนำแนวทางการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้
4. ผู้เรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ดำเนินการวิจัย จังหวัดนครศรีธรรมราชมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ
5. ได้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่เป็นผลจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทและสังคมไทยสำหรับเผยแพร่และขยายผลในวงกว้าง